

ingediend op **15** (2023-2024) – Nr. 6-F
30 november 2023 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor Landbouw,
Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door Chris Steenwegen
aan de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie

over het ontwerp van decreet

houdende de uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2024

Documenten in het dossier:

- 15** (2023-2024) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
– Nr. 2 t.e.m. 5: Amendementen
– Nr. 6-A t.e.m. E: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
- 14** (2023-2024) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
- 13** (2023-2024) – Nr. 1: Algemene toelichting
- 13-S, X en Y** (2023-2024) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichtingen
- 12-A** (2022-2023) – Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
over de begroting
- 16** (2023-2024) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof over de begroting
- 21** (2023-2024) – Nr. 1: Meerjarenraming
- 1870** (2023-2024) – Nr. 1: Ontwerp van programmadecreet

Samenstelling van de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid:

Voorzitter: Bart Dochy.

Vaste leden:

Arnout Coel, Cathy Coudyser, Karolien Grosemans, Sofie Joosen, Joris Nachtergaele;

Leo Pieters, Stefaan Sintobin, Frieda Verougstraete-Deschacht;

Bart Dochy, Joke Schauvliege;

Emmily Talpe, Bart Van Hulle;

Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen;

Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Bert Maertens, Nadia Sminate, Tine van der Vloet;

Roosmarijn Beckers, Els Sterckx, Suzy Wouters;

Sofie Mertens, Tinne Rombouts;

Steven Coenegrachts, Bart Tommelein;

Jeremie Vaneeckhout;

Maxim Veys.

INHOUD

I.	Landbouw	4
1.	Inleidende uiteenzetting door Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw	4
1.1.	Algemene inleiding	4
1.2.	Beleidsveld I: Landbouw en zeevisserij	5
1.3.	Beleidsveld II: Landbouw en zeevisserijonderzoek	7
1.4.	Beleidsveld III: Promotie landbouw, tuinbouw en zeevisserij	7
2.	Bespreking	8
2.1.	Stefaan Sintobin	8
2.2.	Chris Steenwegen	9
2.3.	Bart Van Hulle	10
3.	Antwoorden van de minister	11
4.	Replieken	13
II.	Plattelandsbeleid	15
1.	Inleidende uiteenzetting door Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme	15
2.	Bespreking	16
2.1.	Jeremie Vaneeckhout	16
2.2.	Emmily Talpe	16
2.3.	Ludwig Vandenhove	17
3.	Antwoorden van de minister	18
4.	Replieken	18
III.	Zeevisserij	18
1.	Inleidende uiteenzetting door Hilde Crevits, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	18
1.1.	Beleidsveld I: Landbouw en zeevisserij	18
1.2.	Beleidsveld II: Landbouw en zeevisserijonderzoek	20
1.3.	Beleidsveld III: Promotie landbouw, tuinbouw en zeevisserij	20
2.	Bespreking	21
2.1.	Cathy Coudyser	21
2.2.	Emmily Talpe	22
2.3.	Jeremie Vaneeckhout	23
3.	Antwoorden van de minister	24
IV.	Indicatieve stemming over de uitgavenbegroting	26
	Gebruikte afkortingen	27
	Bijlagen: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid behandelde de voor haar relevante bepalingen van het ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor 2024 op 8 en 22 november 2023.

Op 8 november 2023 vonden de toelichting en bespreking plaats voor het beleidsdomein Landbouw.

Op 22 november 2023 vonden de toelichting en bespreking plaats voor de beleidsdomeinen Zeevisserij en Plattelandsbeleid, en de indicatieve stemming voor de drie beleidsdomeinen.

De commissie verwijst voor wat de toewijzing van haar deel van de uitgavenbegroting betreft, naar de opsplitsing van de uitgavenbegroting zoals goedgekeurd door het Uitgebreid Bureau (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 15/8). De bijlagen kunnen geraadpleegd worden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Landbouw

1. Inleidende uiteenzetting door Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw

1.1. Algemene inleiding

Minister *Jo Brouns* bespreekt de begrotingsmatige evolutie van de vastleggingskredieten en vereffeningskredieten voor de begrotingsaanpassing 2023 en de begrotingsopmaak 2024 voor de BBT Landbouw. Naast de apparaatskredieten zijn er drie beleidsvelden binnen de landbouwbegroting. Een eerste beleidsveld betreft de beleidsmaatregelen, het tweede betreft onderzoek, via ILVO, en het derde beleidsveld omvat promotie, via VLAM. De minister wijst op de substantiële VAK- en VEK-wijzigingen voor 2024 ten opzichte van 2023, met een krediettoename van in totaal bijna 20 procent op de VAK-lijn.

De minister merkt op dat het landbouwbeleid verregaand geharmoniseerd is op het niveau van de Europese interne markt, wat impliceert dat het beleid vooral op dat niveau wordt vormgegeven. Hij wijst in dat verband op het belang van het nakende Belgische voorzitterschap van de EU, dat een goede gelegenheid vormt om de eigen belangen en prioriteiten in de kijker te zetten en Vlaamse accenten te leggen.

Daarbij worden drie krachtlijnen naar voren geschoven. Een eerste krachtlijn vormt de totstandkoming van een meer geïntegreerd Europees voedselbeleid. Als de Europese Unie wil blijven instaan voor de beschikbaarheid en betaalbaarheid van gezond, duurzaam en kwalitatief voedsel, moet de productie van een breed gamma aan voedselwaren mogelijk blijven. Het voorzitterschap zal deze ambitie onder meer uitdragen via de organisatie van een Open Food Conference. Het Europees voedselbeleid zal ook aan bod komen tijdens de informele Raad van landbouwministers in Limburg, waar zal worden gewerkt rond het thema strategische voedselautonomie. Dat thema komt ook aan bod in een aantal wetgevende initiatieven zoals de verordening over de schoolprogramma's en de ontbijttrichtlijnen en het regelgevend kader voor duurzame voedselsystemen.

Een tweede krachtlijn is de duurzame ontwikkeling van de landbouwsector, wat volgens de minister een noodzaak is op zowel economisch, sociaal als ecologisch vlak. Die ambitie vloeit voort uit de 'van boer tot bord'-strategie. Het EU-voorzitterschap zal die ambitie ook uitdragen via de organisatie van een conferentie over het GLB en een symposium over de toekomst van de landbouw in Europa.

Een derde krachtlijn is innovatie: het stimuleren van innovatieve bedrijfsvoering die gebruikmaakt van betere datastromen, en die afgestemd is op de ecologische draagkracht. Deze krachtlijn richt zich zowel op de landbouwuitvoering als op de beleidsuitvoering. Het EU-voorzitterschap zal deze ambitie uitdragen via de organisatie van onder meer de Panta Rheiconferentie en de bijeenkomst van de hoofden Betaalorgaan. Het innovatiethema komt ook aan bod tijdens de informele Raad Landbouw, waar het gekoppeld wordt aan de strategische voedselautonomie.

1.2. Beleidsveld I: Landbouw en zeevisserij

1.2.1. *GLB*

De minister merkt op dat 2024 het jaar wordt waarin het door de EU hervormde GLB op kruissnelheid zal komen. Het omvat stimulerende maatregelen die meer-
voudige doelen nastreven, zoals bijvoorbeeld de steun voor deelname aan eco-
regelingen, deelname aan beheersovereenkomsten en agromilieumaatregelen,
investeringssteun of top-upsteun voor jonge landbouwers.

1.2.2. *Toegang tot grond*

Ook de toegang tot grond blijft een belangrijk thema. Naast de implementatie van de hervormde Pachtwet werkt de minister in het kader van de Vlaamse voedselstrategie aan de beschikbaarheid van landbouwgrond. Die beschikbaarheid staat om meerdere redenen onder druk en eenvoudige oplossingen liggen niet voor de hand. Toch blijft grond een van de meest essentiële factoren voor voedselproductie, en dus moet het blijvend onder de aandacht worden gebracht.

1.2.3. *Weerbaarheid*

Een ander belangrijk thema is weerbaarheid. Binnen en buiten het GLB zijn diverse maatregelen genomen die als doel hebben om landbouwondernemingen toekomst-
en crisisbestendiger te maken. Dat blijkt ook nodig, want bedrijven worden gecon-
fronteerd met steeds meer risico's. De voedselprijsinflatie vlakt af, maar dat is ten
opzichte van twaalf maanden geleden. Dat betekent dat de voorafgaande prijs-
stijgingen nog steeds gelden, en dat men tot op dit moment niet om de gevolgen
van het conflict in Oekraïne heen kan. Zowel op Europees als op intra-Belgisch
niveau wordt in taskforces samen met de sector de vinger aan de pols gehouden
en worden er oplossingen gezocht. Het is de bedoeling om eind januari 2024 met
een sterk steunpakket te komen voor de sectoren die het hardst getroffen worden.

1.2.4. *Vlaamse voedselstrategie*

Binnen de Vlaamse voedselstrategie zijn vier pijlers naar voren geschoven: gezonde
en duurzame voeding die toegankelijk is voor iedereen; voedselsystemen binnen
de ecologische grenzen; een veerkrachtige voedsleconomie, met aandacht voor
de rendabiliteit van de sector; de relatie tussen boer en burger.

1.2.5. *Eiwitstrategie*

De eiwitstrategie heeft dan weer tot doel om tegen 2030 de zelfvoorziening voor
eiwitbronnen te verhogen. Dat vormt een belangrijk element in de strategische
autonomie voor de Europese landbouwsector.

1.2.6. *Vlaanderen Circulair*

Ook Vlaanderen Circulair en de bio-economie in Vlaanderen hebben recent extra aandacht
gekregen. Vergeleken met de reguliere economie kent de bio-economie een sterke
groei. Voor de landbouwsector is het belangrijk om de aanwezige reststromen te

kunnen inzetten als grondstromen voor de meer klassieke economie en industrie. Daar werden al verschillende projecten rond opgezet. De minister zet ook in op samenwerkingsverbanden in de voedselvoorzieningsketen, zowel horizontaal als verticaal.

1.2.7. Productkwaliteit

De productprijs is belangrijk, maar de kwaliteit blijkt vaak nog doorslaggevender. Die kwaliteit wordt voor een heel groot deel bepaald door de eigenschappen van het uitgangsmateriaal voor de voedselproductie. Binnen de plantaardige sector wordt die kwaliteit bewaakt op het vlak van zaden en poot- en plantgoed. Binnen de dierlijke sector gebeurt dat door de samenwerking tussen fokkers te versterken en te ondersteunen.

1.2.8. Omgevingsdoelstellingen

Binnen het landbouwbeleid gaat veel aandacht naar de omgevingsdoelstellingen. Minister Zuhal Demir richt zich in haar bevoegdheden hoofdzakelijk op normerende en regulerende wetten, terwijl minister Brouns binnen zijn bevoegdheden Economie en Landbouw vooral via stimulerende instrumenten werkt. Het uitgangsprincipe daarbij is dat wie positieve inspanningen levert, daarvoor beloond wordt.

1.2.9. Onderzoek en innovatie

De minister gelooft dat Vlaanderen internationaal hoge ogen gooit op het vlak van onderzoek, zowel in de landbouw als in de voedingssector. Vlaanderen heeft toonaangevende universiteiten en hogescholen, er is een Vlaams onderzoeksinstituut ILVO en in alle provincies bestaan er praktijkcentra. Binnen het Europese Horizon-onderzoeksnetwork worden drie hubs uitgewerkt die verder ondersteund worden: agro-ecologie, food en data.

Binnen het GLB gaat er veel aandacht naar innovatie. Denk bijvoorbeeld aan investeringssteun om de adoptiegraad van marktklare innovatie te verhogen, maar ook aan diverse projectoproepen.

1.2.10. Klantgerichte overheid

De minister werkt aan een klantgerichte overheid, waarbij de overheid zelf steeds meer data beschikbaar stelt. Voor landbouw gebeurt dat via een aparte cijferwebsite die stelselmatig wordt uitgebreid.

Met ingang van 2024 worden de beleidsdomeinen Economie, Wetenschap en Innovatie, Werk en Sociale Economie en Landbouw en Visserij samengevoegd tot het beleidsdomein WEWILS of Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie. De minister gaat ervan uit dat die bestuurlijke hervorming vlot zal verlopen.

1.2.11. Budgetten

Op budgettair vlak komt er voor het beleidsveld Landbouw en Zeevisserij in totaal 40,3 miljoen euro VAK en 33,5 miljoen euro VEK bij ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2023. De minister licht de redenen toe voor de landbouwgerelateerde aanpassingen. Hij wijst op de 40 miljoen euro in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof, voor het luik innovatie in de landbouw, waarvan 28 miljoen euro wordt ingeschreven op het VLIF en 12 miljoen euro op het subsidieartikel. Er komt ook bijkomend krediet voor technische bijstand voor het GLB-Strategisch Plan, voor het onderdeel Landbouw. Dit betreft budget dat wordt ingeschreven om de correcte aanrekeningen te kunnen doen overeenkomstig de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën.

Daarnaast is er nog de terugzetting van het eenmalig bijkomend krediet voor de krengefinanciering en de terugzetting van het vereffeningskrediet uit 2023, in het kader van corona.

1.3. Beleidsveld II: Landbouw en zeevisserijonderzoek

Het tweede beleidsveld binnen de begroting is de onderzoekswerking van ILVO op het vlak van landbouw en voeding. ILVO is een internationaal erkende en toonaangevende onderzoeksinstituting, en dat onderzoek gebeurt hoofdzakelijk vraaggestuurd en -gericht. Daarbij tracht men om ondernemingen, verwerkers, eindgebruikers, belangenorganisaties en onderzoekers samen te brengen om cocreatieve onderzoeksprojecten te voeren. Het uitgangspunt daarbij is dat men openstaat voor onderzoek naar alle vormen van landbouw en bijbehorende verdienmodellen.

De duurzaamheidsdoelstellingen van de Verenigde Naties staan voor ILVO centraal. Duurzaamheid is voor praktijkondernemingen soms eerder abstract en niet evident te implementeren in de praktijk. Nieuwe wetenschappelijke inzichten of innovatieve technieken die op de markt komen, worden daarom nog niet onmiddellijk in gebruik genomen. ILVO speelt hier, samen met de praktijkcentra en incubatoren, een verbindende rol tussen enerzijds academische wijsheid en anderzijds praktijkonderzoek over hoe die wijsheid kan worden geïmplementeerd in de bedrijfswereld.

ILVO richtte diverse 'living labs' op om interactie met stakeholders te optimaliseren, waaronder de Food Pilot, een lab over agro-ecologie, plantaardige en dierlijke productie. Daarbinnen wordt aan ondernemingen een geïntegreerd pakket van diensten en infrastructuur aangeboden, met een focus op innovatie en duurzaamheid.

Data zijn kennis, en er zijn veel mogelijkheden om data te valoriseren, maar dat blijkt niet altijd evident op individueel ondernemingsniveau, aldus de minister. Daarom ontwikkelde ILVO samen met de sector het dataplatform DjustConnect. De bedoeling is dat landbouwers eigenaar blijven van hun eigen data, maar dat ze die indien gewenst wel veilig kunnen delen met anderen, om zo tot een efficiëntere bedrijfsvoering of keten te komen.

Zowel dierlijke als plantaardige producten bevatten veel nutritionele elementen, en zowel de diëtleer als de verwerkings- en conservatietechnieken zijn blijvend in beweging. De Food Pilot van ILVO werkt samen met bedrijven aan innovatieve oplossingen en inzichten.

Op het vlak van dierlijke productie voert ILVO heel wat onderzoek naar emissies van broeikasgassen en stikstof, maar ook naar een betere productiviteit en naar een verhoogd dierenwelzijn. ILVO beschikt over onderzoeksfaciliteiten voor de belangrijkste landbouwsoorten.

Ten slotte wijst de minister op het belang van de sociale dimensie. Een evenwichtig landbouwmodel gaat niet alleen over economie en ecologie, maar ook over het welbevinden van de boer.

Wat de budgettaire mogelijkheden voor onderzoek betreft, is de budgettaire wijziging voor ILVO eerder beperkt. De bijkomende 70.000 euro VAK en VEK is enerzijds het gevolg van een indexering van de interne stromen, en anderzijds van de generieke besparing in het kader van het actieplan energie-efficiëntie.

1.4. Beleidsveld III: Promotie landbouw, tuinbouw en zeevisserij

Het laatste beleidsveld betreft de collectieve en generieke promotie die door vzw VLAM wordt gecoördineerd. Zowat alle verschillende agrosubsectoren worden daarbij afgedekt. Het centrale uitgangspunt in de VLAM-werking is om de troeven van

lokaal geproduceerd voedsel in de kijker te plaatsen en de toegevoegde waarde van de hele keten te verhogen. Dat gebeurt onder het centrale koepelconcept 'Lekker van bij ons', waarbinnen lokaliteit, duurzaamheid, gezondheid en productkennis vooropstaan. Niet alleen het product zelf, maar ook het belang van de landbouwer achter die lokale producten krijgt daarbij de nodige aandacht. De aandacht voor de lokale markt is complementair met de exportpromotie.

Vlaanderen heeft een van de meest open economieën te wereld, en handel vormt de ruggengraat van de welvaart. VLAM neemt daarom deel aan buitenlandse vakbeurzen waar Vlaamse ondernemingen hun producten in de kijker kunnen plaatsen. Naast de promotiewerking zet VLAM ook in op het ontwikkelen en delen van markt-kennis. Op budgettair vlak komt er 165.000 euro VAK en VEK bij voor VLAM, wat louter het gevolg is van de indexering.

De minister gaat ook nog in op de apparaatskredieten van het toekomstige Agentschap Landbouw en Zeevisserij en het IVA ILVO. De wijziging is daar vooral het gevolg van de indexering, in combinatie met de generieke beleidsdomeinoverschrijdende besparingen die bij het begin van deze regeerperiode werden afgesproken. Tot slot is er een eerder technische aanpassing voor de aanrekening van apparaatsuitgaven.

2. Bespreking

2.1. Stefaan Sintobin

Stefaan Sintobin hoopt dat de minister van het nakende Belgische EU-voorzitterschap zal gebruikmaken om de regionale kenmerken van de Vlaamse landbouw beter in de kijker te zetten. Europa vaardigt regelmatig algemene richtlijnen uit, maar die blijken niet altijd even toepasbaar voor alle lidstaten. Hij vraagt dat er tijdens het voorzitterschap ook zeker wordt gepleit voor een level playing field.

Hij wijst ook op het belang van toegang tot grond, zeker voor jonge landbouwers. Gronden worden regelmatig opgekocht door Natuurpunt of ANB, tegen prijzen die voor jongeren te hoog liggen. Hij vraagt hoe de minister die jonge landbouwers perspectief kan bieden.

Het lid is het eens dat innovatie zeer belangrijk is, al geldt dat naar zijn gevoel niet altijd in de landbouwsector. Zo erkent het WeComV slechts twee innovatieve technieken.

Het lid vraagt de minister verder of hij bereid is de steun voor Boeren op een Kruispunt te verhogen. Hij betreurt het dat die vraag elk jaar opnieuw moet worden gesteld, want het betekent dat er elk jaar meer landbouwers in de problemen raken, zowel financieel, maatschappelijk als psychologisch. Hij wijst erop dat Boeren op een Kruispunt niet enkel de landbouwers zelf begeleidt, maar ook de families.

Het lid vindt het daarnaast jammer dat VLAM zich altijd presenteert als een Belgisch initiatief, terwijl het toch een Vlaams centrum is. Soms wordt dan het argument gebruikt dat niemand Vlaanderen kent, maar dat komt omdat het net te weinig op die manier wordt gepromoot, vindt hij. De promotie van vlees via VLAM staat ook onder druk, stelt hij vast. Hij hoopt dat de minister kan bevestigen dat de promotie van vlees nog altijd op de agenda staat bij VLAM. Ten slotte is hij tevreden dat de export belangrijk blijft voor de Vlaamse landbouw.

Het lid is tot slot van mening dat de verlenging van de vergunningen in de sector eenvoudig te regelen valt via een spoeddecreet. Hij heeft begrepen dat minister van Omgeving Zuhal Demir het tijdelijk verlengen van de vergunningen wil koppelen aan de goedkeuring van het Stikstofdecreet. Is minister Brouns dezelfde mening toegedaan? Of worden die tijdelijke vergunningen beter via een spoeddecreet goedgekeurd?

2.2. Chris Steenwegen

Chris Steenwegen merkt op dat deze begroting voortbouwt op de voorbije jaren, en dat er dus weinig vernieuwing in zit. Hij betreurt dat.

Binnen de operationele doelstelling 'weerbaarheid' wordt er gesproken over een taskforce Agrovoeding. Die is opgericht om de marktverstoring die voortvloeit uit het conflict in Oekraïne te monitoren en oplossingen te zoeken om de voedselzekerheid te waarborgen. Naast deze dreiging noemt hij de klimaatverandering een nog veel grotere dreiging, die wellicht een veel grotere impact zal hebben op de Europese voedselzekerheid. Zal die taskforce, die samengesteld is uit regionale en federale overheden en sectorfederaties, zich beperken tot de impact van Oekraïne, of kijken zij ook naar andere bedreigingen voor de voedselketen? Kan de huidige werking kort toegelicht worden?

Wat emissies en de stikstofregeling betreft: vanwege het advies van de Raad van State heeft Piet Vanthemsche, de intendant voor het Turnhouts Vennengebied, zijn taken tijdelijk neergelegd. De transitie-manager PAS werkt intussen verder. Wat zijn de huidige taken van beide personen en hun medewerkers? Is er een budgettaire impact door de stilstand?

In de BBT wordt vermeld dat de toepassing van agro-ecologische principes en praktijken een belangrijke bijdrage kan leveren aan de realisatie van meer biodiversiteit in het landbouwlandschap. Men wil daarnaast ook de principes en praktijken van agro-ecologie beter bekendmaken en de toepassing ervan stimuleren in Vlaanderen. Hij wijst in dat verband naar Food.Film.Fest, een initiatief dat aandacht vraagt voor landbouw en de mogelijkheden van agro-ecologie. Dit initiatief wordt gesteund door de Vlaamse overheid, maar enkel door het Departement Omgeving, niet het Departement Landbouw en Visserij. Kon er bij het Departement Landbouw en Visserij geen steun worden gevonden voor deze organisatie? Over welke budgetten beschikt de minister om dit soort initiatieven ook te ondersteunen?

Het lid stelt vast dat het overheidsbudget voor VILT gelijk blijft. De doelstelling was een 50-50-verhouding tussen overheid en private partners. Hoeveel staat men met die doelstelling, gezien het feit dat de overheidsinbreng niet meer is toegenomen?

Het lid wijst ook op het begrotingsartikel Toelagen land- en tuinbouw, dat een grote en diverse lijst van verschillende subsidies omvat die kaderen binnen het landbouw- en tuinbouwbeleid. Hij vraagt of er meer gedetailleerde informatie beschikbaar is over die verschillende subsidies. Ook de biolandbouw valt onder dit artikel. Worden er, gelet op de huidige evolutie, extra middelen voorzien om de doelstellingen rond biolandbouw op het terrein te realiseren?

In datzelfde begrotingsartikel wordt ook een deel van de PAS-middelen opgenomen. In de PAS-conceptnota is er 40 miljoen euro voorzien voor innovatie in de landbouw. Daarvan wordt 12 miljoen euro ingeschreven in het begrotingsartikel 'Toelagen land- en tuinbouw', en dat budget wordt ingezet voor flankerende maatregelen voor landbouwers die worden getroffen door PAS. De resterende 28 miljoen euro gaan naar het VLIF. Hoe zal die 12 miljoen euro worden ingezet? Kan de minister daarnaast ook toelichting geven over de 28 miljoen euro die wordt ondergebracht bij het VLIF?

In de uitgavenbegroting wordt er onder hoofdstuk 2 'Betaling aan derden' verwezen naar emissiereducties via het Klimaatfonds. Volgens de BBT is er sprake van een daling met 550.000 euro ten opzichte van 2023. Kan die daling verduidelijkt worden?

Bij de PDPO III-maatregelen voor 2024 is er sprake van een daling met 30.000 euro ten opzichte van 2023 voor de ontwikkeling van kleine bedrijven. Kan de minister toelichten waarom dat budget afgenomen is?

Het lid vraagt of er voor 2024 extra middelen voorzien worden voor de Vlaamse voedselstrategie.

Om de toegang tot landbouwgrond voor landbouwers te verzekeren, heeft Groene Kring het project Landmobiliteit gelanceerd. Het lid vraagt of de minister al concrete middelen heeft toegekend voor dit project en via welke procedure dat gebeurd is. Waren er nog andere projecten die kans maakten op een projecttoelage? Waarom viel de keuze op dit project?

Tot slot gaat het lid in op de resolutie over het versterken van de positie van de Vlaamse landbouwers door de ondersteuning van leefbare businessmodellen op maat, in het bijzonder de ondersteuning van de korte keten (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 773/1-3). De resolutie bevat meerdere voorstellen ter ondersteuning en stimulering van de korte keten omdat er is gebleken dat het vorige strategisch plan korte keten heeft gefaald vanwege een gebrek aan middelen. Zijn er in de begroting extra middelen voorzien?

2.3. Bart Van Hulle

Bart Van Hulle komt terug op de Belgische taskforce Agrovoeding, die de gevolgen van het conflict in Oekraïne zal opvolgen. Is die taskforce al samengekomen, en wat zijn hun conclusies?

Het EU-voorzitterschap duurt slechts zes maanden. Hij wijst op de specifieke situatie van Vlaanderen, dat net als Nederland heel dichtbevolkt is. Hij pleit ervoor om dat voldoende te benadrukken tijdens het EU-voorzitterschap.

In het regeerakkoord leest het lid dat het Departement Landbouw en Visserij zal opgaan in het Departement Werk, Sociale Economie en Economie, Wetenschap en Innovatie. Zal er in de volgende legislatuur dan nog een minister van Landbouw zijn? Dreigt het beleidsdomein Landbouw niet te veel naar de achtergrond te verdwijnen?

Het lid vraagt ook naar een stand van zaken van de brede weersverzekering. Hij vermoedt dat deze werf de komende maanden zal stilliggen, wat jammer is.

Een van de prioriteiten van het Vlaamse regeerakkoord is een verdere modernisering en uitbouw van de onderzoekinfrastructuur van ILVO. Daartoe werd een duurzame vastgoedstrategie uitgewerkt, die kadert binnen Sure2050. Bart Van Hulle vraagt wat die vastgoedstrategie precies inhoudt.

De Vlaamse Regering werkt aan een nieuwe Codex Dierenwelzijn, waarmee Vlaanderen een voortrekkersrol wil opnemen op het vlak van dierenwelzijn. Bij het opstellen van dit ontwerp van decreet heeft de regering niet om een advies gevraagd bij de SALV. De SALV heeft daarom op eigen initiatief een aantal adviezen geformuleerd voor de Codex Dierenwelzijn. Het lid vraagt dat de regering toch nog rekening houdt met die adviezen van de SALV.

Artikel 67 van de uitgavenbegroting heeft betrekking op het VLIF. In dat artikel wordt het volgende vastgelegd: "Het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds wordt in 2024 gemachtigd zijn uitgaven te overschrijden met maximaal 60 miljoen euro voor de uitgaven met betrekking tot de publieke opslag van landbouwproducten in het kader van een Europese interventieregeling." Kan de minister kort toelichten waarom die bepaling in het artikel werd opgenomen?

Hij stelt verder vast dat het thema 'toegang tot grond' een wederkerend thema is. Met het nieuwe Pachtdecreet kunnen lokale besturen landbouwgronden opzeggen voor bebossing, en in natuurgebied kunnen eigenaars zelf hun landbouwgronden opzeggen. Er lijkt dus nog meer landbouwgrond te zullen verdwijnen in de toekomst. Toch is de minister van Omgeving er niet in geslaagd om het doel van 4000 hectare extra bebossing te halen. Daardoor is er nog 100 miljoen euro budget beschikbaar, en hij pleit ervoor om dat budget in te zetten voor het planten van hagen. Haagkanten zouden veel CO₂ kunnen opnemen die door landbouwbedrijven wordt uitgestoten.

Tot slot benadrukt het lid dat de landbouwsector de politiek als een onbetrouwbare partner ziet. Hij wijst onder meer naar de lijst van rode bedrijven uit het stikstofakkoord, de nulbemesting en de afspraken uit 2006 die komen te vervallen. Een recent probleem is het uitblijven van de decretale verlenging van vergunningen die aflopen op 31 december 2023. Het gaat over een driehonderdtal bedrijven. Waarom laat deze decretale verlenging zo lang op zich wachten?

3. Antwoorden van de minister

Minister *Jo Brouns* is het eens met Stefaan Sintobin dat België tijdens het EU-voorzitterschap voldoende aandacht moet hebben voor de eigen regionale kenmerken. Binnen het Europese debat is het aanpakken van de klimaatverandering een van de grootste uitdagingen, maar ook dan moet het beleid rekening houden met de regionale kenmerken. Dat hangt samen met het creëren van een gelijk speelveld binnen Europa, wat in de huidige economische omstandigheden een grote uitdaging vormt.

Toegang tot grond zal altijd essentieel blijven, aldus minister Brouns. Het project Landmobiliteit van de Groene Kring maakt bijvoorbeeld deel uit van de voedselstrategie, met veel aandacht voor jonge landbouwers enerzijds die geen klassieke erfopvolging hebben, en anderzijds landbouwers die zelf geen opvolging hebben. Die twee partijen probeert men nu met elkaar te linken.

De minister gelooft absoluut in innovatie in de landbouw. Vlaanderen is heel sterk in onderzoek en ontwikkeling, en kan echt een voorsprong nemen op dat vlak. Hij is het ermee eens dat WeComV nog extra inspanningen zou moeten leveren. Wie in de land- en tuinbouwsector investeert, zou altijd moeten kunnen inzetten op de best beschikbare technieken.

Ter ondersteuning van de mentale gezondheid van landbouwers ontvangt Boeren op een Kruispunt 430.000 euro steun, recurrent. Vanaf 2022 ontvangt de organisatie 1,4 miljoen euro extra, gespreid over drie jaar. Dit zal worden ingezet voor het creëren van extra capaciteit voor hulpverlening.

Wat VLAM betreft, vindt de minister vooral dat de kwaliteitsvolle Vlaamse producten ook buiten België een afzetmarkt moeten kunnen vinden. Hij vindt het minder problematisch als dat eerder onder Belgische dan onder Vlaamse vlag gebeurt; hij is daar pragmatisch in. De interne markt noemt hij wel oer-Vlaams, en daar wordt heel sterk op ingezet.

Wat de vergunningverlening betreft, vindt de minister het belangrijk dat de rechtsonzekerheid niet nog groter wordt gemaakt, en dat die verlenging er komt.

Chris Steenwegen vroeg naar de federale taskforce die werd opgericht. De minister bevestigt dat de focus vooral op het conflict in Oekraïne zal liggen, maar dat de scope wel degelijk breder is. De taskforce is intussen al samengeroepen, en het is de bedoeling dat daarover verslag wordt uitgebracht in het parlement.

Wat de werkzaamheden van de transitie-manager en de intendant van het Vennengebied betreft: Piet Vanthemsche werkt voor het Departement Omgeving, en transitie-manager Riccy Focke werkt voor het Departement Landbouw en Visserij. Hun werk wordt dus via die weg gefinancierd en zal ook worden gecontinueerd.

De minister geeft aan dat Voedsel Anders betrokken is bij het traject rond voedselstrategie. Dat wordt ook meegenomen in de deal rond agro-ecologie.

In verband met de financiering van VILT geeft minister Brouns aan dat de 50-50-verdeling tussen overheid en private partners al een feit is.

De middelen voor biolandbouw stijgen van 1,7 naar 2 miljoen euro per jaar; de subsidies van 12 miljoen euro worden dan weer breder ingezet, binnen een meer geïntegreerde aanpak.

De middelen voor de voedselstrategie werden in 2022 vastgelegd, recurrent. Voor het project Landmobiliteit werd 100.000 euro voorzien, en dat project is al opgestart.

De minister erkent dat de regelluwe zones niet als dusdanig in de begroting staan. Hij noemt het wel een heel belangrijk beleidsinstrument om de toekomst voor te bereiden.

Naar aanleiding van het Europees voorzitterschap wees Bart Van Hulle op de specifieke uitdagingen voor de dichtbevolkte regio's Vlaanderen en Nederland. De minister noemt het voorzitterschap een goed momentum om een aantal eigen beleidslijnen op de agenda te plaatsen.

Hij bevestigt dat met ingang van 2024 de beleidsdomeinen Economie, Wetenschap en Innovatie, Werk en Sociale Economie, en Landbouw en Visserij samengevoegd worden tot het gezamenlijk beleidsdomein WEWILS.

Rond het beleidsdomein Dierenwelzijn bevestigt hij dat er een advies van de SALV is gekomen dat nog niet beschikbaar was op het ogenblik dat dat thema voor het laatst besproken werd op de ministerraad van de Vlaamse Regering. De aanpassing van de Codex Dierenwelzijn komt nog opnieuw op de agenda, en dan wordt het advies van de SALV ook meegenomen.

De minister gaat ook nog in op de middelen waarvan Europa vraagt dat die ter beschikking worden gehouden. Die budgetten dienen als provisie: zodra er een nood bestaat om bepaalde goederen door bepaalde omstandigheden uit de markt te halen, worden die middelen geactiveerd.

Toegang tot grond blijft een belangrijke zorg. Hij merkt op dat de parlementsleden mee de initiatiefnemers zijn van de wijzigingen ten goede, via het Pachtdecreet.

Lieven Van Waes, adviseur van het Departement Landbouw en Visserij, spreekt namens de minister, en licht kort de werking en de stand van zaken van de task-force toe. Na de Russische inval in Oekraïne was er sprake van een ernstige marktverstoring, zowel op het vlak van voeding als voeders. Europa is immers afhankelijk van de import uit Oekraïne. Vrij kort na de Russische inval is er in België een intergouvernementeel overlegorgaan opgericht, met de federale en alle regionale overheden, en met de sectorfederaties.

Een eerste belangrijk aandachtspunt van dat overlegorgaan was de integriteit van de Europese markt, aldus de spreker. De Europese Unie heeft een steunpakket afgekondigd voor de Oekraïense bevolking en haar landbouwsector, en een van de maatregelen was dat de douane-importhellingen tijdelijk op 0 procent werden gebracht. Voor goederen uit derde landen die worden afgezet op de Europese markt

is men normaal gezien een douaneheffing verschuldigd, en voor landbouw- en voedingsproducten is die doorgaans hoog, soms tot 40 procent.

De ingreep had wel gevolgen voor de buurlanden van de Europese Unie, waar er plots grote hoeveelheden producten op de markt terechtkwamen. Daardoor manifesteerden er zich bepaalde protectionistische reflexen. De taskforce heeft toen bekeken hoe men daarmee kan omgaan.

Een ander belangrijk aandachtspunt is de etikettering. Zowel België als Europa hechten veel belang aan correcte informatie voor de consument. Maar doordat bepaalde productenstromen uit Oekraïne wegvielen, gingen de voedingsproducenten op zoek naar gelijkaardige producten. Zo werd zonnebloemolie bijvoorbeeld vervangen door sojaolie. Alleen waren de etiketten vaak al gedrukt, en kwam de informatie niet overeen met de realiteit. In overleg met de sector werden toen flexibele uitzonderingen toegelaten, zodat er toch afwijkingen mogelijk waren. Consumenten konden eventuele afwijkingen op de etikettering toen raadplegen via een website van de FOD Economie.

Een ander voorbeeld zijn de Europese crisismaatregelen. In het kader van het GLB is er jaarlijks een crisisreserve voorzien, een soort solidariteitsfonds, waarbij van alle Europese landbouwers een stuk van hun reguliere inkomenssteun wordt ingehouden voor een crisisfonds. De Europese Commissie kan dan beslissen om bij bepaalde situaties die reserve te activeren. De lidstaten kunnen daar zelf een invulling aan geven, en in de taskforce heeft de sector besproken hoe die Europese middelen gespendeerd zouden worden.

De essentie van de taskforce is dat men als gezamenlijke overheid – federaal en regionaal – bekijkt hoe er concrete, werkbare uitzonderingen kunnen worden afgesproken met de sector, om de gevolgen van de marktverstoring te milderen, aldus nog Lieven Van Waes.

4. Replieken

Stefaan Sintobin vraagt de minister of hij voorstander is van een spoeddecreet om tijdelijke vergunningen in te voeren, los van de eventuele goedkeuring van een Stikstofdecreet.

Minister *Jo Brouns* bevestigt dat hij dat als een mogelijkheid ziet.

Cathy Coudyser verwijst naar de recent goedgekeurde pachtwetgeving en merkt op dat het uitvoeringsbesluit nog niet werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Ze vraagt wanneer het besluit klaar is om het decreet in werking te laten treden.

Bart Dochy wijst erop dat de publicatie van het Pachtdecreet in het Belgisch Staatsblad losstaat van het uitvoeringsbesluit. Het decreet zelf werd nog niet gepubliceerd vanwege vertraging bij het Staatsblad. Volgens het Staatsblad zal het decreet kunnen worden gepubliceerd tegen 7 december 2023, wat in principe vrij laat is, aangezien het decreet in werking zou treden op 1 november 2023.

Bart Dochy benadrukt dat de vertraging op zich niets te maken heeft met het al dan niet klaar zijn van een uitvoeringsbesluit, want het Pachtdecreet kan worden uitgevoerd zoals decretaal bepaald. Binnenkort volgen dan een aantal uitvoeringsbesluiten.

Chris Steenwegen vindt het logisch dat het werk van de transitie-manager en de intendant wordt verdergezet. Hij is wel benieuwd naar een stand van zaken hieromtrent: wat heeft men al gerealiseerd en waarover bestaan er al akkoorden?

Wat biodiversiteit en Food.Film.Fest betreft, vindt hij het spijtig dat het Departement Landbouw en Visserij geen ondersteuning geeft aan een organisatie die zich nochtans op landbouw toelegt, en op het promoten van de landbouwsector en zijn producten.

Het is hem niet duidelijk wat er gebeurt met de 12 miljoen euro aan PAS-middelen. Hij is een groot voorstander van het project Landmobiliteit, maar de vraag is hoe men procedureel tot subsidies komt binnen de voedselstrategie. Gaat dat via een oproep, en zijn daar dan meerdere kandidaten voor? Als die voedselstrategie meer op kruissnelheid komt, zullen er wellicht meer partners bereid zijn om daar een rol in te spelen.

Hij betreurt het dat er voor de korte keten geen bijkomende middelen worden voorzien. In de resolutie over de ondersteuning van de korte keten werd nochtans duidelijk opgenomen dat er nood is aan middelen om de korte keten verder te ondersteunen.

Chris Steenwegen is tot slot tevreden met de verduidelijking over de taskforce. Het lijkt hem wel goed dat er een orgaan is dat ruimer naar voedselzekerheid kijkt en dat ruimer monitort dan enkel het conflict in Oekraïne. Men moet de grotere trends en bedreigingen goed in het oog houden, vindt hij, al twijfelt hij er niet aan dat het departement dat al voor een stuk doet.

De minister gaf aan dat het advies van de SALV later binnengekomen was, maar volgens *Bart Van Hulle* heeft de bevoegde minister dat advies niet gevraagd, en is dat er op eigen initiatief gekomen. Bart Van Hulle vraagt in welke mate er dan alsnog met dat advies rekening gehouden zal worden.

In verband met het opgaan van het Departement Landbouw en Visserij in het breder beleidsveld WEWILS, vraagt hij of de minister een goed zicht heeft op wat de concrete gevolgen zijn. Hij gaat ervan uit dat dit toch bepaalde veranderingen met zich meebrengt.

In reactie op de vraag van Chris Steenwegen wijst minister *Jo Brouns* erop dat wanneer Voedsel Anders deelneemt aan projectoproepen, het ook steun krijgt vanuit het Departement Landbouw en Visserij. Het kan daarop intekenen als het aan alle voorwaarden voldoet. Dan is het steungerechtigd.

Wat de 12 miljoen euro subsidies voor het VLIF betreft: dat zal zeer geïntegreerd ingezet worden. Het gaat niet alleen over investeringssteun, maar ook over agro-ecologie.

Hij erkent dat het project rond landmobiliteit zeer belangrijk is. Daar ging een ad-hoc-subsidie van 100.000 euro mee gepaard.

De minister is het ermee eens dat de strategische voedselvoorziening meer dan ooit onze aandacht vraagt.

Wat de verbredingsteun binnen het VLIF betreft: die loopt tot 40 procent algemeen, en er is 50 procent voorzien voor de jonge landbouwers.

Bart Van Hulle uitte zijn bezorgdheid over het opgaan van het beleidsdomein Landbouw in het gezamenlijke beleidsdomein WEWILS. De minister noemt het een structuurverandering, die naar de inhoud toe niets zal wijzigen.

De evaluatie van de brede weersverzekering is gepland in 2025.

Wat het advies van de SALV betreft: hij bevestigt dat er in de Vlaamse Regering een debat geweest is over de aanpassingen in de Codex Dierenwelzijn. Het advies

van de SALV was toen niet beschikbaar, maar het was wel klaar bij het volgende debat. Hij gaat ervan uit dat elk lid van de Vlaamse Regering zijn standpunt meedeelt over de voorgestelde aanpassingen van de codex.

Chris Steenwegen komt tot slot nog terug op de verlenging van de vergunningen. Als men zo'n besluit neemt, mag men er dan van uitgaan dat dat gaat over alle vergunningen, niet alleen Landbouw?

De minister bevestigt dat dat het geval is.

II. Plattelandsbeleid

1. Inleidende uiteenzetting door Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Minister *Zuhail Demir* zet ook in 2024 in op de uitvoering van het LEADER-programma, een structureler plattelandsbeleid en de realisatie van concrete plattelandsinitiatieven.

Met LEADER wil ze de lokale samenwerking op het platteland verder stimuleren. In oktober 2023 heeft de Vlaamse Regering vijftien LEADER-gebieden erkend, die elk een eigen lokale ontwikkelingsstrategie hebben opgesteld. Voor de uitvoering van die strategieën wordt, in samenwerking met de vijf provincies, 50 miljoen euro voorzien, gespreid over vijf jaar.

LEADER is evenwel meer dan een subsidieprogramma. Het is ook een manier om de lokale gemeenschappen op het platteland te activeren om hun streek duurzaam te ontwikkelen. Daarom wijst de minister op het belang van ondersteuning van projectpromotoren, de kwaliteit van de projecten en administratieve vereenvoudiging. Ze verwacht ook dat de leden van de lokale actiegroepen hun rol als ambassadeur ten volle opnemen.

Daarnaast is er ook nood aan een plattelandsbeleid dat de uitdagingen van de plattelandsgebieden kan aanpakken en de kansen ervan kan grijpen. Daarvoor gaat ze aan de slag met de uitgangspunten en principes van de Europese 'Long Term Vision for Rural Areas' en de conclusies die de Raad van Europese Landbouwministers op 20 november 2023 heeft aangenomen. De focus ligt daarbij op kennisopbouw, kwalitatieve dataverzameling, het geïntegreerd inzetten van beleid, en financiering in functie van de specifieke uitdagingen en noden van het platteland. Men werkt vanuit een holistische toekomstvisie voor het platteland. Als eerste stap laat de minister haar diensten een publicatie uitwerken die een goed zicht geeft op de uitdagingen van het Vlaamse platteland, en wat er momenteel al aanwezig is vanuit de andere bevoegdheden. Met de realisatie van concrete plattelandsinitiatieven mikt de minister op een sterkere plattelandseconomie, de bescherming van de open ruimte, biodiversiteit en een grotere sociale cohesie.

De Vlaamse Regering neemt in 2024 verder initiatieven op het vlak van circulair ondernemerschap, biodiversiteit, leefbare en levendige dorpen en landschapskwaliteit. Ze verwijst ook naar de projectoproep Voedselregisseurs, die de samenwerking binnen korteketenvoedselproductie moet vergroten. De beoordeling en de goedkeuring van de projecten worden voorzien voor de eerste jaarhelft van 2024. Binnen de Vlaamse voedselstrategie wordt ook gezorgd voor de ondersteuning van lokale en provinciale besturen bij het opzetten van een eigen voedselstrategie en -beleid. Ook de verdere totstandkoming van de werkagenda bio-economie wordt opgevolgd, met aandacht voor het gebruik van reststromen uit landschapsbeheer via onder meer het model van de biomassahubs. Voor de minister is het zeer belangrijk dat de baten van de bio-economie terugvloeien naar het platteland.

In 2024 wil de minister via het plattelandsbeleid de open ruimte en de biodiversiteit verder versterken, onder meer met het houtkantenplan, dat in 2022 werd gelanceerd. In 2024 zet men in op drie concrete acties: een nieuwe oproep naar lokale besturen voor de aanplant van houtkanten, een evaluatie van het wetgevend kader voor het behoud van houtkanten, en een project om de werking van een regionale houtkanten-coördinator uit te testen.

Nog een belangrijke doelstelling voor 2024 is om de sociale cohesie op het platteland te stimuleren, onder meer via de oproep Buurten op den Buiten, in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting. De minister wil ook de lokale besturen ondersteunen bij een ambitieus dorpenbeleid. Ze gelooft in de toepassing van het concept van smart villages in Vlaanderen, waarbij dorpen gebruikmaken van digitale en sociale innovatie om hun leefbaarheid en duurzaamheid te verhogen.

2. Bespreking

2.1. Jeremie Vaneekhout

Jeremie Vaneekhout wil het laatste jaar van de legislatuur aangrijpen om terug te kijken naar de stappen die zijn gezet op het vlak van plattelandsbeleid. Hij stelt vast dat het beleidsdomein over beperkte middelen beschikt, en dat het vooral een coördinerende bevoegdheid is. Hij beschouwt het, net als een aantal collega's, als zijn missie om het platteland meer op de agenda te zetten. Hij vindt dat een aantal gebieden in Vlaanderen niet altijd in dezelfde mate op het Vlaamse beleid kunnen rekenen. Hij noemt als voorbeeld het schrappen van drieduizend haltes van De Lijn, dat vooral in landelijke regio's mobiliteitsarmoede dreigt te creëren. Hij meent dat de Vlaamse Regering op dat vlak te veel kansen heeft laten liggen.

Hij stelt verder vast dat er een terugdraaiing komt van de eenmalige compensatie bij de begrotingsaanpassing van 375.000 euro. Wat zal daarvan de specifieke impact zijn dit jaar?

Een ander thema zijn de lokale ontwikkelingsstrategieën die in het najaar van 2023 goedgekeurd zouden worden. Hij vraagt de minister hoe dit verder zal lopen. Volstaan de huidige middelen om de lokale ontwikkelingsstrategieën waar te maken? Groen is alvast vragende partij om het Openruimtefonds fundamenteel te versterken ten opzichte van de opstart die er in deze legislatuur geweest is.

In de meer landelijke gebieden stellen lokale besturen vast dat veel subsidiestromen toch vooral richting grote steden gaan. Hij kijkt uit naar de algemene analyse van de minister daarover. Hij besluit dat de Vlaamse Regering toch te weinig stappen heeft gezet op het vlak van plattelandsbeleid.

2.2. Emmily Talpe

Emmily Talpe wijst op het grote belang van een goed plattelandsbeleid, ook al gaat het om een kleine portefeuille. Ze ziet een aantal zorgwekkende verschuivingen, waarbij een toenemend aantal inwoners van het dorp naar de stad trekken. Het platteland is een transversaal verhaal, vindt ze, met een duidelijke link naar domeinen als ruimtelijke ordening, mobiliteit of welzijn. Het plattelandsbeleid kan men moeilijk als een apart domein zien, vindt ze; het beleid moet samen met de collega-ministers worden uitgestippeld.

Ze begrijpt dat de middelen beperkt zijn, maar er stromen ook indirect heel wat middelen naar het platteland. Het is soms moeilijk om daar een duidelijk zicht op te hebben. Ze vindt dat ook die middelen eens in de kijker mogen worden gezet.

Het belangrijkste project binnen het plattelandsbeleid is LEADER, aldus Emmily Talpe, omdat het toelaat om bottom-up, vanuit de lokale besturen en de bewoners, projecten te realiseren. De minister haalde al aan dat het om 50,6 miljoen euro gaat van 2023 tot 2027. Ze vraagt hoe die middelen precies besteed worden.

LEADER-projecten zouden vaak met een grote administratieve last gepaard gaan, hetgeen een potentiële drempel is, al hangt dat voor een stuk af van de grootte van de projecten. Anderzijds leiden administratieve lasten dan weer tot kleinere foutenmarges. Uit een antwoord op een eerdere schriftelijke vraag blijkt de foutenmarge 4,35 procent te bedragen, wat ze vrij hoog vindt (*Schriftelijke Vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 557 aan minister Zuhal Demir). Wat is de huidige stand van zaken, en wordt daar nog verder aan gewerkt?

In de landbouwsector is de vrees ontstaan dat er door de komst van landschapsparken veel landbouwgronden bebost zullen moeten worden. Hoe ervaart de minister die spanningen in haar contacten met de sector? Landschapsparken zouden vooral als doel hebben om het toerisme in de regio aan te wakkeren, maar er heerst veel ongerustheid over de impact op de landbouw. Zijn er nog verdere initiatieven genomen om toch vooral de focus te leggen op gronden die nu al bestemd zijn voor bebossing?

De minister spreekt over een ambitieus dorpenbeleid, en dat ondersteunt het lid ten volle. Hoe kan de minister daar in 2024 nog verder uitvoering aan geven?

Het lid voert tot slot een pleidooi voor een voldoende groot aanbod aan bankautomaten. Ze begrijpt dat dit niet volledig onder de bevoegdheden van de minister valt, maar de minister kan dat wel mee sturen. Bankautomaten moeten ook voldoende toegankelijk zijn voor iedereen, zo besluit Emmily Talpe.

2.3. Ludwig Vandenhove

Ludwig Vandenhove vindt het goed dat de provincies nog eens aangehaald worden als bevoegde instantie, al is het dan in de context van LEADER.

Ten tweede deelt hij de ongerustheid van Emmily Talpe rond de nationale parken en landschapsparken niet. Hij vindt het positief dat de minister daar de link legt met het plattelandsbeleid. Hij ziet die parken net als een opportuniteit voor het platteland. Plattelandsbeleid is een kleine portefeuille, maar hij vindt het goed dat die portefeuille niet vasthangt aan het beleidsdomein Landbouw, want het gaat veel verder dan dat.

De minister had het ook over sociale cohesie op het platteland. Hij pleit voor veel meer samenwerking met andere bevoegdheden, ook op federaal niveau.

Hij vindt het goed dat het thema houtkanten meer onder de aandacht komt, en vooral dat de minister daar iemand specifiek verantwoordelijk voor zal maken. Hij blijft er wel op aandringen dat de regionale landschappen daar uitdrukkelijk bij worden betrokken, en hij pleit er ook voor dat zij bij het hele plattelandsbeleid worden betrokken, op een structurele manier.

Ten slotte vindt hij dat het Openruimtefonds ook effectief ingevuld moet worden als een Openruimtefonds. Momenteel vormt het vooral een compensatie voor kleine gemeentes, wat hij zeker steunt, maar dan zou het een andere naam moeten krijgen, vindt hij.

3. Antwoorden van de minister

Minister *Zuhal Demir* onderlijnt dat er voor de volledige periode van de legislatuur 50 miljoen euro voorzien is voor de uitvoering van LEADER.

Ze erkent dat Plattelandsbeleid een beleidsdomeinoverschrijdende bevoegdheid is, en dat de bestaande noden verspreid zijn.

Ze kan het voorstel van Emmily Talpe bijtreden dat een globaal overzicht van de inzet van middelen voor plattelandsbeleid door de Vlaamse Regering een meerwaarde kan bieden.

Ze roept op om de landschapsparken ook als een kans te zien om de regio's te versterken, om te werken aan sociale cohesie, maar ook om streekproducten te promoten.

De minister is het ermee eens dat Plattelandsbeleid een transversaal beleid is. Daarom zijn haar diensten gestart met een inventarisatie van de acties die over de verschillende beleidsdomeinen een bijdrage leveren aan het versterken van het platteland.

4. Replieken

Jeremie Vaneeckhout gaat verder in op de vraag om in kaart te brengen welke middelen waarnaartoe gaan. Hij wijst erop dat die analyse al ten dele gemaakt is via het subsidieregister en na de analyse van het Gemeentefonds. Zo blijkt dat 40 procent van de Vlaamse middelen naar 75 procent van de gemeenten gaat, en dat de resterende 60 procent naar dertien centrumsteden gaat. Het lijkt hem dan ook weinig zinvol om die analyse nog eens te maken. Hij stelt zich wel de vraag of daar geen bijsturing moet gebeuren.

III. Zeevisserij

1. Inleidende uiteenzetting door Hilde Crevits, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

1.1. Beleidsveld I: Landbouw en zeevisserij

1.1.1. Budgetevolutie

Minister *Hilde Crevits* bespreekt de budgetevolutie voor Zeevisserij, en merkt op dat er weinig wijzigingen zijn ten opzichte van 2023. De BBT onderscheidt drie beleidsvelden, met ten eerste de beleidsmiddelen voor het luik Zeevisserij. Dat omvat het gemeenschappelijk visserijbeleid, dat geharmoniseerd is op Europees niveau. Die harmonisering is nodig voor de goede werking van de eengemaakte markt, en om de instandhouding van de visbestanden te garanderen.

De minister wil in 2024 een aantal accenten leggen. Ten eerste wil ze via een duurzaam quotabeheer de economische en ecologische belangen behartigen. Ten tweede wordt er een nieuwe EU-Controleverordening voor de zeevisserij geïmplementeerd. Daarnaast zal een goede coördinatie van het EU-voorzitterschap van belang zijn. Tot slot staan ook de gestegen energieprijzen en energie-efficiëntie hoog op de agenda.

1.1.2. *Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur*

Het EFMZVA wordt ingezet om beleidsdoelen over gemeenschappelijk visserijbeleid te financieren. Daarbij worden drie Europese prioriteiten vastgelegd. Ten eerste wil men de duurzame visserij bevorderen en de biologische rijkdommen in zee herstellen en in stand houden. Ten tweede wil men via een duurzame aquacultuur bijdragen tot de voedselzekerheid. Ten slotte zet men in op het bevorderen van de ontwikkeling van lokale kustgebonden visserij- en aquacultuurgemeenschappen.

Dat vertaalt zich in meerdere steunmaatregelen waarop potentiële begunstigen aanspraak kunnen maken. Medio 2023 werd het programma EFMZVA operationeel, en in 2024 start ook de lokale actiegroep die de uitdagingen van de visserij- en aquacultuurgemeenschappen in de kustregio zal aanpakken. De minister bekijkt ook of er voor bepaalde steunmaatregelen gerichte oproepen moeten worden gedaan.

1.1.3. *Ondersteuning Vlaamse aquacultuur*

De minister zet ook in op het ondersteunen van de Vlaamse aquacultuur. Een deel van het budget van EFMZVA wordt ingezet om de doelstellingen van het strategisch meerjarenplan aquacultuur te realiseren. Doorheen de jaren is er behoorlijk wat innovatief onderzoek uitgevoerd, en er is ook heel veel kennis verzameld over de haalbaarheid van aquacultuurproductie, zowel op land als op zee. Het komt erop aan om, waar mogelijk, de opgebouwde kennis om te zetten in rendabele investeringen, met het oog op de productie van duurzame en kwaliteitsvolle lokale producten. De Vlaamse overheid stelt een aquacultuurconsulent ter beschikking, die potentiële ondernemers adviseert en begeleidt. Die kennisuitwisseling vormt een belangrijk item voor 2024.

1.1.4. *Instroom in de sector*

Een van de doelstellingen voor 2024 is een betere instroom in de sector. Zeevisserij blijft een economische activiteit waarvoor zowel gespecialiseerde vaardigheden als ondernemende en avontuurlijke personen nodig zijn. Om de aantrekkelijkheid van het beroep te verhogen en het welzijn van de vissers te waarborgen, worden investeringen aan boord ondersteund. Vlaanderen bekijkt ook de mogelijkheden om vanuit de recreatieve zeevisserij door te stromen naar de professionele, waarbij rekening wordt gehouden met de lokale wensen en uitdagingen.

1.1.5. *Brexit*

De Brexit blijft een dagelijks thema bij de vissers. Voornamelijk de toegang tot de Britse wateren blijft een onzekere factor. Er zijn ook de toegenomen administratieve lasten en de gewijzigde Britse wetgeving. Dat wordt nauwgezet opgevolgd door het specifiek daartoe opgerichte visserijcomité op Europees niveau.

1.1.6. *Visserij verduurzaamt*

De minister licht vervolgens het sectorconvenant 'Visserij verduurzaamt' toe. Ook op zee is de ruimte schaars voor de toekomst van de commerciële zeevisserij, en dat geldt al zeker voor de kustvisserij. Voor de dagelijkse voorziening van verse en lokale zeevoeding is het van belang dat ook de belangen van de sector meegenomen worden in de beleidsvoorbereidingen. Vlaanderen levert ook een bijdrage bij de besprekingen over het maritiem ruimtelijk beleid van de ons omliggende landen.

1.1.7. *Databeheer*

Ook databeheer vormt een groot issue in de visserij, aldus minister Crevits. Goed databeheer is nodig om de huidige uitdagingen aan te pakken, zoals de efficiënte

quotabenuutting, het vermijden van het sluiten van vangstgebieden, of het waarborgen van de uitvoering van de aanmeldingsverplichtingen. Databeheer is ook van belang als middel voor meer duurzame visserij.

1.1.8. Budget 2024

Voor Zeevisserij komt er 2000 euro aan VAK-middelen bij, wat neerkomt op de indexatie van het Fonds voor Scheepsjongeren. De VEK-middelen nemen af met 368.000 euro door aanwending van het saldo eind 2023.

1.2. Beleidsveld II: Landbouw en zeevisserijonderzoek

Vlaanderen beschikt met ILVO over een internationaal erkende en toonaangevende onderzoeksinstelling. Dat onderzoek gebeurt doelgericht, en daaruit vloeien belangrijke onderzoeksprojecten voort. Zo is er samen met het VLIZ 20 miljoen euro geïnvesteerd in de bouw van de InnovOcean Campus in Oostende. Het gaat om een campus van 8000 vierkante meter en 170 medewerkers. Op deze wijze wordt de samenwerking tussen het VLIZ en ILVO gevoelig versterkt.

Binnen zijn volledige werking staan de duurzaamheidsdoelstellingen van de Verenigde Naties centraal voor ILVO. Samen met ondernemingen wordt gezocht naar het verhogen van duurzaamheid in alle aspecten.

Ten derde richtte ILVO ook een aantal 'living labs' op om de interactie met stakeholders te optimaliseren, waaronder het Marine Living Lab, met een focus op innovatie en duurzaamheid.

Ten vierde is ook in de visserijsector het besef gegroeid dat data veel mogelijkheden bieden. Bij het begeleidingsproces Visserij Verduurzaamt ondersteunt ILVO individuele rederijen, op basis van de verkregen data en op basis van de gegevens over bodem en visbestanden. Voor dat laatste is ILVO erkend om wetenschappelijke gegevens aan te leveren. ILVO engageert zich ook om het gebruik van artificiële intelligentie verder te ontwikkelen, om meer onderzoeksdata te verkrijgen en te verwerken, om dan van daaruit goede beleidsaanbevelingen te kunnen doen.

Ten vijfde consumeert de mens voedsel uit de zee omdat het lekker is, maar ook omdat het voor variatie zorgt in nutritionele elementen. De Food Pilot van ILVO werkt samen met bedrijven aan innovatieve oplossingen en inzichten, bijvoorbeeld in de algen- en de zeewierteelt.

Het budget wijzigde slechts in beperkte mate, aldus de minister. Er is 70.000 euro aan bijkomende VAK- en VEK-middelen. Dat is het gevolg van de indexering van interne stromen, en van een generieke besparing in het kader van het actieplan energie-efficiëntie.

1.3. Beleidsveld III: Promotie landbouw, tuinbouw en zeevisserij

Het laatste beleidsveld is promotie, waar vooral VLAM een grote rol speelt. Het centrale uitgangspunt in de VLAM-werking is om troeven van door lokale vissers gevangen of gekweekte vis in de kijker te plaatsen. VLAM streeft er ook naar om de consumptie af te stemmen op de beschikbaarheid in de overeenkomstige visseizoenen. Men werkt daarbij met vier pijlers: de lokaliteit, de duurzaamheid, de gezondheid en de productkennis. De minister verwijst naar twee acties daaromtrent: de Vis van het Jaar en de Viskok van het Jaar. Budgettair komt er 165.000 euro aan VAK en VEK bij voor VLAM, wat het gevolg is van de indexering.

Tot slot zijn er nog de apparaatskosten van het agentschap en het IVA ILVO. Ook hier zijn de wijzigingen voornamelijk het gevolg van indexeringen, gecombineerd

met de generieke beleidsdomeinoverschrijdende besparingen. De minister wijst er tot slot op dat er een aantal technische aanpassingen gebeurd zijn voor de aanrekening van de apparaatsuitgaven.

2. Bespreking

2.1. Cathy Coudyser

Cathy Coudyser merkt op dat de Vlaamse visserijsector elk jaar voor nieuwe uitdagingen staat, maar ze ziet ook heel wat kansen, met in de eerste plaats het Belgische voorzitterschap van de EU. Via dat voorzitterschap zal men toch kunnen wegen op de Europese besluitvorming, denkt ze. Naast de Controleverordening zijn er nog zaken waar de Europese besluitvorming rekening dient te houden met de typische Vlaamse visserijsector. Het is dus een kans om de specificiteit van de visserijsector in de verf te zetten, maar ook om samen te werken met andere landen.

Een belangrijke uitdaging voor de Vlaamse visserijsector is de Brexit, met bijvoorbeeld de aanlandingen in de Britse havens of de quotaonderhandelingen. In het VK spelen ook heel wat verschillende regionale wetgevingen, en de visserijsector moet daar goed in begeleid worden.

Daarnaast is er de uitdaging om te blijven verduurzamen en te digitaliseren. Ze is tevreden dat ook binnen de visserijsector het belang van data en monitoring erkend wordt. Het stemt haar dan ook positief dat er via het EFMZVA middelen worden voorzien om de lokale kust- en zeevisserijsector te sensibiliseren en te laten samenwerken. Ze ziet daar ook kansen om de recreatieve visserijsector te professionaliseren. Dat biedt kansen om aan die hele sector een toekomst te bieden, vindt ze.

Ze is ook tevreden dat er binnen het EFMZVA middelen voor de aquacultuursector voorzien zijn, en dat de investeringen die werden gedaan in onderzoek en kennis, gevaloriseerd kunnen worden naar rendabele bedrijven. Ze is dan ook tevreden met de opening van Marifish in Oostende, waar ruimte is voor verschillende start-ups. Ze is het er wel mee eens dat men ergens op zal moeten focussen. Uit de onderzoeken blijkt er veel potentieel te zijn voor algen en zeewier, omdat dat producten zijn die ook in Vlaanderen geproduceerd kunnen worden, met kansen om dat te vermarkten, zowel in de farmasector, de cosmeticasector als de voedingssector.

De problematiek van de Vlaamse visserijsector, onder meer rond de aanlandingen, werd eerder al aangehaald. Er werd ook al gesuggereerd om aanlandingen niet te zien als import naar het VK, onmiddellijk gevolgd door export, maar eerder als doorvoer. Ze gelooft wel dat er een goede relatie kan ontstaan met het VK, omdat zijn visserijsector met gelijkaardige uitdagingen te kampen heeft als de Vlaamse, zoals bijvoorbeeld de komst van nieuwe windmolenparken of beschermde natuurgebieden.

Ze leest dat de BAR-middelen ingezet worden om de directe noden te lenigen die ook in 2024 nog zullen bestaan. Cathy Coudyser vraagt welke noden er momenteel nog bestaan, omdat uit de testreizen en de inzet van de BAR-middelen in 2022 en 2023 is gebleken dat aanlanden in het VK de facto bijna onmogelijk wordt, ook vanwege die regionale regels. Welke oplossingen zijn nog mogelijk? Ze had ook begrepen dat de BAR-middelen ten einde lopen; welke middelen kunnen er dan worden ingezet voor specifieke noden op het terrein?

Is er al een eerste stand van zaken rond de quotaonderhandelingen op Europees vlak? Het gaat dan om de Noorse, de Deense en de Britse afspraken. Zijn daar al mogelijke knelpunten opgedoken?

In de beleidsnota las ze dat er een kader komt om de recreatieve visserij verder te professionaliseren. Men zou de mogelijkheden bekijken om de toekomstige kleinschalige kustvisserij te integreren met de bestaande visserij binnen een bepaald kader. Kan de minister de krijtlijnen van dat kader al toelichten, of is dat iets dat de volgende maanden nog gebeurt, ook in het kader van het Belgische EU-voorzitterschap?

Dat kader moet het ook mogelijk maken om de diverse activiteiten nabij de kust met elkaar te laten samenwerken. Daarnaast is er de problematiek van de kustverdediging, waarvoor een werkgroep werd opgestart. Biedt dat project ook mogelijkheden voor de visserijsector, en is de sector betrokken bij dat hele project? Biedt dat kansen om in dialoog te gaan met alle spelers in de sector?

Met betrekking tot aquacultuur wijst ze erop dat ondernemers die aan aquacultuur willen doen, voor een stuk vrijgesteld willen worden van dubbele kosten door het creëren van een zogenaamd marepark, op maat van start-ups. De Spuikom in Oostende wordt dan vaak genoemd als geschikte locatie. Daar zouden startende bedrijven gemakkelijk experimenten kunnen uitvoeren. Want ze begrijpt dat de projecten die nu lopen, na afloop telkens opnieuw moeten worden afgebroken, waarna een ander bedrijf hetzelfde proces moet doorlopen. Daar zijn dus zeker efficiëntiewinsten mogelijk.

Cathy Coudyser gaat ook in op Visserij Verduurzaamt, en het label dat doorheen de hele keten gebruikt zal worden. Heeft de minister zicht op het aantal labels dat al werd uitgereikt, en in welke mate is het nodig om over dat label bijkomend te communiceren? Misschien is daar ook een rol weggelegd voor VLAM.

De Vis van bij Ons wordt via het VLAM-platform zowel naar de consument als de horeca gecommuniceerd. Ze wijst in dat verband naar NAVIGO in Oostduinkerke, het museum dat het erfgoed van de visserijsector in de verf zet. Men wil daar ook een link leggen naar de actualiteit en de hedendaagse visserijsector. Kan NAVIGO ook een rol spelen in de lokale kustvisserij, en bijvoorbeeld ook sensibiliserend werken rond aquacultuurproducten?

2.2. Emmily Talpe

Emmily Talpe is het ermee eens dat de sector voor grote uitdagingen staat: de Brexit, het inperken van de visquota, de verduurzamingsinspanningen of de moeilijke instroom van nieuwe mensen. Daarnaast zijn er de uitdagingen rond aquacultuur, en de andere functies die in de Noordzee vervuld moeten worden, zoals bijvoorbeeld windmolenparken.

De minister gaf al aan dat ze tijdens het Europese voorzitterschap de troeven en uitdagingen van de Vlaamse visserij wil aankaarten, wat ze een goede zaak vindt. Ze wijst er wel op dat de subsidiëring van nieuwbouwschepen op verzet botst. Ze vindt dat men daar toch naar moet blijven streven, als men de verduurzaming van de vloot op gang wil trekken. Ook de discussie rond de boomkorvangsttechniek zit voor een stuk geblokkeerd, en dat zorgt voor veel onzekerheid.

De verduurzamingsinspanningen in deze sector zijn niet evident. Wie nu al inspanningen levert mag niet op dezelfde manier behandeld worden als partijen die dat minder snel doen, vindt ze. Ook dat moet aan bod komen tijdens het Belgische EU-voorzitterschap, vindt ze.

De minister neemt ook een aantal initiatieven rond het welzijn van de vissers. Dat is ook een kernthema tijdens het voorzitterschap. Emmily Talpe vindt het belangrijk dat er financiële ondersteuning wordt gegeven aan investeringen die echt kunnen bijdragen tot betere arbeidsomstandigheden. Welke concrete inspanningen worden daarvoor voorzien?

Het blijkt moeilijk om voldoende mensen te laten instromen in de sector, en daarop kwam het idee om hobbyvisserij te laten doorgroeien naar de professionele visserij. De minister zou daarvoor een faciliterend kader opstellen. Ze vraagt of dat er nog deze legislatuur zal komen. Is er bij de hobbyvisser al gepolst naar concrete interesse om de overstap te maken?

Wat de toekomst van de visquota betreft, zijn er rondom grote bezorgdheden. Hoe kijkt de minister naar de verdeling van de quota eind 2023, en wat als die quota tegenvallen? Is de minister daar al op voorbereid?

De Brexit heeft ook een grote impact op de toegang tot visgronden. Dat is een blijvende onzekerheid. In hoeverre is er al gekeken naar nieuwe visgronden, en hoe is de evolutie op dat vlak?

Ze is tevreden dat de minister de aquacultuur omarmt, waarbij Vlaanderen wil inzetten op een duurzame aquacultuurproductie. Toch zijn er nog veel groeimogelijkheden, want minder dan 2 procent van de wereldwijde productie komt momenteel uit de Europese Unie. Het grote probleem zijn de economische rendabiliteit en het verlenen van vergunningen voor bedrijven. Die vormen drempels om de aquacultuur verder te stimuleren.

In verband met de promotie van de eigen Noordzeevis vraagt ze of VLAM ook onderzoekt in welke mate de kostprijs een drempel vormt voor consumenten. Vis is immers geen goedkoop product. Misschien kan dat meegenomen worden in zijn promotiebeleid.

Het heeft een hele tijd geduurd voor ondersteuningsfonds OVIS operationeel is geworden. Emmily Talpe vraagt naar de stand van zaken met betrekking tot de projectoproepen en de gerealiseerde projecten.

2.3. Jeremie Vaneekhout

Jeremie Vaneekhout merkt op dat het een complexe legislatuur geweest is, en dat de sector met een aantal grote uitdagingen te maken heeft gekregen, zoals de Brexit of de onzekerheid rond visgronden.

Als het gaat over ruimtelijke planning, wordt er voor een stuk verwezen naar de risico's van energiewinning op zee. Hij denkt dat ook zandwinning daarbij moet worden gerekend. Binnen dat marien plan in zijn geheel ziet hij een aantal spanningsvelden tussen visserij en natuur en tussen visserij en energieproductie, maar ook tussen visserij en zandwinning. In overleg met het federale niveau moet men goed bewaken dat de ene economische sector, de zandwinning, de andere niet wegduwt.

Rond verduurzaming in de visserijsector worden er een aantal keuzes gemaakt rond visserijonderzoek. Uit het antwoord op een schriftelijke vraag van Jeremie Vaneekhout bleek dat er voor heel wat visgronden nog altijd geen zicht is op de duurzaamheid van de quota die daar gehanteerd worden (*Schriftelijke Vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 303 aan minister Hilde Crevits). In de praktijk blijkt dat dat duurzaam beleid helemaal niet gegarandeerd is. Uit het antwoord bleek dat een derde van alle visgronden nog overbevist wordt. Daar blijkt dus geen sprake te zijn van duurzaam beheer. De Groenfractie legt in dat verband altijd de nadruk op enerzijds een duurzame omslag van de visserijsector, met een correcte analyse van het risico op overbevissing, en anderzijds het ondersteunen van de kleinere actoren.

Wat de financiële kant van het verhaal betreft, maakt hij zich zorgen dat er niet overal een indexering van de middelen voorzien is. Als het gaat over de domeinen 'Communicatie van land- en tuinbouw en visserij' en het 'Fonds toezicht en handhaving

Landbouwdecreet', dan blijkt daar geen indexering voor voorzien. Als men systematisch niet indexeert, dan stelt zich de vraag in welke mate de slagkracht daaronder lijdt. In de VEK-middelen wordt er voor 370.000 euro doorgeschoven van 2023 naar 2024 voor het Financieringsinstrument voor de Vlaamse visserij- en aquacultuur-sector. Hij begrijpt dat dat in 2023 werd vastgelegd om in 2024 te worden betaald, maar hij begrijpt niet meteen waarom er dan wordt beslist om die middelen voor 2024 naar beneden te halen.

Een laatste bezorgdheid bij de Groenfractie is de besparing op personeel. Bij ILVO is er sprake van een besparing van 208.000 euro, wat volgens de spreker bijna zeker een impact heeft op de slagkracht van ILVO. Hetzelfde geldt voor het agentschap zelf. Wat zijn de beleidsgevolgen daarvan, en wat is de impact op de slagkracht van het agentschap?

3. Antwoorden van de minister

Wat het Belgische EU-voorzitterschap betreft, stuurt minister *Hilde Crevits* aan op een open discussie over de transitie die nodig is in de visserijsector. Ze verneemt namelijk van verschillende ministers van andere EU-lidstaten, bevoegd voor visserij, dat ook zij moeilijkheden ondervinden om binnen die huidige wetgeving de transitie te realiseren.

Tijdens het voorzitterschap wil de minister geen kans onbenut laten om te wegen op de besluitvorming. Ze ziet het voorzitterschap vooral als een kans om de diversiteit van de Belgische vloot te benadrukken en de belangen van de Belgische vloot te verdedigen.

De komst van een nieuwe Europese Commissie na de Europese verkiezingen zal ook een opportuniteit bieden om boodschappen mee te geven. Het gevoel leeft dat de sector gekneld zit tussen enerzijds een heel stringente Europese wetgeving, en anderzijds de ambitie om duurzamer te vissen. Men moet op Europees niveau proberen om tot goede oplossingen te komen.

De minister merkt op dat de aanlanding en doorvoer van vis doorheen het VK – in de nasleep van de Brexit – nog altijd heel moeilijk verloopt. Vooral de administratieve afhandeling bevat nog heel wat problemen die niet meteen zullen worden opgelost.

In verband met het Belgische EU-voorzitterschap wijst de minister er nog op dat er nieuwe onderhandelingen met het VK worden opgestart met het oog op afspraken over de vangstmogelijkheden na 2026, maar dat die al in 2024 moeten worden voorbereid met de betrokken landen.

Rond de aanlandingen geeft ze aan dat het VK de Vlaamse visie kent, maar het kijkt daar anders naar, en is eerder defensief. Vlaanderen blijft intussen de rederijen ondersteunen die via het VK hun vis naar België proberen te brengen, maar de administratieve last blijft groot. Met de komst van een nieuwe regering moet men dat gesprek zeker opnieuw aangaan, vindt ze. De belangen zijn groot; niet alleen voor Vlaanderen maar ook voor het VK zelf.

Wat de monitoring van data betreft, onderzoekt de minister met ILVO de inzet van artificiële intelligentie om aan boord meer gegevens te verzamelen over visbestanden. Zo beschikt men ook sneller over gegevens om de ICES-adviezen te ondersteunen.

De minister gaat ook in op de vragen over aquacultuur. Er worden middelen voorzien voor gericht onderzoek, en er is veel budget voorzien voor verdere groei en ondernemerschap. In dat verband wijst ze op de enorme kennisoverdracht tussen wetenschap en ondernemers bij Marifish, met ruimte voor start-ups en scale-ups. Dat is waar de minister naar streeft: wetenschappers en jonge ondernemers samenbrengen.

De BAR-middelen kan men in 2024 niet meer aanwenden.

De quotaonderhandelingen zijn lopende. Op de Europese ministerraad heeft al een eerste bespreking plaatsgevonden over de verschillende standpunten. Ook Vlaanderen was ontgoocheld over een aantal ICES-adviezen. Die wetenschappelijke adviezen zijn eigenlijk bedoeld om stabiliteit te creëren doorheen de jaren, maar nu gaat men voor bepaalde vissoorten van uitgebreide quota naar zeer beperkte quota, aldus de minister. Het is zeer moeilijk om daar een rendabele zeevisserij op te enten.

De minister was heel ontgoocheld over de voorgestelde vangstmogelijkheden voor tong, en vraagt de organisatie een nieuwe benchmark voor tong, vooral omdat die benchmark intussen twaalf jaar oud is. Het is dus tijd dat daar iets mee gebeurt, vindt ze, en die belofte werd intussen ook gemaakt.

ILVO onderzoekt de mogelijkheden om recreatieve vissers te laten omschakelen naar de professionele sector. Men bekijkt ook de mogelijkheden om Belgische professionele zeebaarsvissers, die onder Nederlandse vlag vissen, te laten omvlaggen naar België. De vraag is of dat kan binnen de EU-regelgeving, die een uitbreiding van de vangstcapaciteit verbiedt. Al gaat het in dit geval eigenlijk niet om een uitbreiding.

Voor Visserij Verduurzaamt wordt er in 2024 ingezet op een betere bekendmaking, ook bij de consument. Heel wat actoren dragen daar actief aan bij, en de minister vindt het positief hoe reders, onderzoekers, regionaal beleid en nationale natuurverenigingen rond de tafel zitten om een sterk verhaal uit te bouwen.

De minister is het ermee eens dat de sector voor enorme uitdagingen staat. Daarom is ze bezorgd over het huidige verbod op subsidies voor nieuwbouwschepen in de EU. Ze gelooft dat het in een aantal gevallen beter is om een nieuw schip aan te kopen, in plaats van bestaande vloten te blijven aanpassen. Dat zal ook op de agenda komen van het Belgische EU-voorzitterschap.

Rond boomkorvisserij loopt er een moeilijke discussie met Noorwegen, aldus de minister. Noorwegen heeft geen affiniteit met of oor naar de vele innovaties die gebeuren. Er is in Vlaanderen enorm geïnvesteerd in boomkor, en ze wil de ban op boomkor en de quotaonderhandelingen linken aan andere sectoren. Want als het dossier van het boomkorvissen niet wordt gekoppeld aan zaken die Noorwegen van Vlaanderen nodig heeft, zal het nooit lukken om beweging te krijgen in het dossier, aldus de minister.

Als het gaat over instroom in de sector, merkt ze op dat duaal leren heel belangrijk is. De visserij is een heel uitdagende sector, maar duaal leren kan wel een sprong voorwaarts betekenen, vindt ze, omdat theorie en praktijk daar samengebracht worden.

Jaarlijks houdt VLAM een enquête over hoe consumenten kijken naar vis. De consument weet dat vis duurder is, maar ook dat het lekker en gezond is. Er worden campagnes gevoerd om vis toegankelijk te maken. De minister wijst er nog op dat men bij de Vis van het Jaar altijd kiest voor een vissoort die voldoende voorradig is.

Bij OVIS wordt er gewerkt met een call. Die gebeurde recent, en men wacht nu op de bekendmaking van de projecten die financieel ondersteund zullen worden.

Jeremie Vaneekhout merkte op dat er voor een derde van de visgronden geen cijfers bestaan. Daarom vindt de minister het belangrijk dat er wordt geïnvesteerd in dataverzameling, in samenwerking met de vissers. Zo kan men in realtime data krijgen over de visactiviteiten. Het is dan wel van belang dat de Europese wetgeving wat meer mogelijkheden biedt.

Jeremie Vaneeckhout haalde ook het thema bodemberoering aan, en de minister noemt dat een terecht aandachtspunt. Er wordt ook aan zandwinning en grindwinning gedaan op zee, maar dat gebeurt in afstemming met de visserijsector.

Wat de verlaging van de toelage voor het FIVA met 368.000 euro betreft, merkt ze op dat het overgedragen saldo van 31 december 2023 aangewend wordt om samen met de verlaagde toelage van 2024 aan de vereffeningsbehoeften te voldoen. In 2024 wordt wellicht dezelfde oefening gemaakt. Vooral nog heeft de minister geen slechte signalen hierover ontvangen.

IV. Indicatieve stemming over de uitgavenbegroting

Het aan de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid toegewezen deel van het ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2024 wordt indicatief aangenomen met 9 stemmen tegen 3 voor de luiken Landbouw en Plattelandsbeleid, en met 9 stemmen bij 3 onthoudingen voor het luik Visserij.

Bart DOCHY,
voorzitter

Chris STEENWEGEN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
BAR	Brexit Adjustment Reserve
BBT	beleids- en begrotingstoelichting
EFMZVA	Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur
FIVA	Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquacultuursector
GLB	gemeenschappelijk landbouwbeleid
ICES	International Council for the Exploration of the Sea
ILVO	Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek
IVA	intern verzelfstandigd agentschap
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale
OVIS	Ondersteuningfonds voor visserij in transitie
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
PDPO	Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling
SALV	Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij
VAK	vastleggingskrediet
VEK	vereffeningskrediet
VILT	Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw
VK	Verenigd Koninkrijk
VLAM	Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
VLIZ	Vlaams Instituut voor de Zee
WeComV	Wetenschappelijk Comité Luchtemissies Veeteelt
WEWILS	Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie